

In deze aflevering duikt Bart Plouvier onder in Coust, een dorpje pal midden in Frankrijk dat zo'n vijfhonderd inwoners rijk is.

Reisverhaal

Le Berry door Bart Plouvier

Né me quitte pas

Wouden en slotgrachten die onze fantasie op hol doen slaan.

Een abdij waar de geesten van hongerslijdende monniken nog rondwaren. Ridders noch prinsessen duiken op voor onze neus, wel mogen we op de koffie bij een heuse barones. Deze streek biedt het perfecte decor voor middeleeuwse sagen, onvervalste sprookjes en boude jongensdromen.

In deze uithoek van Le Berry, in Coust, vlak bij Saint-Amand-Montrond, kon je tot voor enkele decennia aan de omvang van een schuur het vermogen van de ernaast wonende boer afmeten. De schuur waarin wij zijn ondergebracht heeft de afmetingen van een ietwat plomp, middelgroot schip, onze kamer die van een kapiteinskajuit met allure. De souvenirs aan de muren en op de tafel getuigen van verre reizen: een boog en pijlenkoker, een wajangpop, een Afrikaans buikmasker. Ook het verblijf van onze kinderen, Jonas en Fien, mag er wezen.

De reder, in vergetelheid vergleden, gá fom zijn bemanning. Zoveel is duidelijk. En om mijn maritieme beeldspraak nog even aan te houden: ons schip is op een zandbank gelopen en de zee heeft zich, lang geleden al, teruggetrokken. Je kan ze niet eens meer ruiken, maar je kan nu, van hieruit, wél ver kijken. "Daar", zeg ik tegen de kinderen, "het roer staat tegen de deur van de kombuis." Mijn stiefdochter slaat, glimlachend om zoveel idiotie, de ogen ten hemel: "Dat is een karrenwiel." Mijn zoon kent mij, speelt mee, wijst naar een zwerm kraaien en zegt: "Meeuwen."

Turbohaas en mantelmeeuwen

Luc en Diane, onze gastheer en -vrouw, nemen ons mee op verkenningstocht door de nabije omgeving. De smalle reipel hemel tussen het groen van wintergraan en het donker pruimenpurper van de wolken, kleurt alsof er achter de horizon een apocalyptische brand woedt. Gekeerde, natte stroken aarde op een akker glimmen oranje in het lage

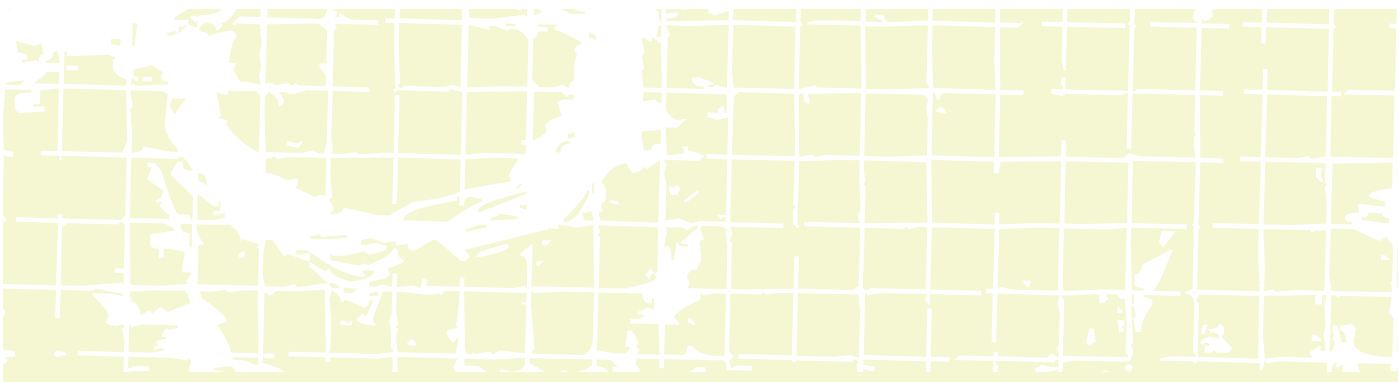
licht, net of een boer de schil van een buitenmaatse sinaasappel heeft geploegd. Met een enorme vaart loopt een turbohaas over een plek jong koolzaad. Zou hij een middel gevonden hebben om het gewas snel en efficiënt om te zetten in biodiesel? De akkers zijn allemaal bovenmatig groot, vijf voetbalvelden lijkt me zowat het minimum. Een vlucht kievieten wiekt op: zwart-wit-zwart-wit-zwart... "Mantelmeeuwen", wil ik zeggen, maar ik heb geleerd mijn onzin te doseren.

Her en der, in dalen zowel als op heuvels, liggen nog meer okergele boerderijen. Op een weiland, achter een heg, staat roerloos een stier die al sinds zijn kalverjaren aan bodybuilding doet. Geen labyrint, al was het door Daidalos zelf ontworpen, houdt deze Minotaurus tegen. De wolken zakken, leggen zich als een blusdeken over het temperende vuur. De schemering komt opzetten. Een weide verder staan zware koudbloedpaarden aan een zoutsteen te likken. Ik kan de soort niet benoemen. Frankrijk telt vele trekpaardenrassen.

We hebben in een cirkel gelopen. En honger gekregen. Diane serveert *paté de pommes de terre*, een aardappeltaart met uien en room. Wanneer ik buiten een sigaret ga roken, lijkt het uitspansel met miljoenen hagelgeschoten doorzeefd. Achter het zwart branden heiligen en engelen hun kaarsen.

Testosteron op tape

Le Forêt de Tronçais, met zijn 10.500 hectaren een van de grootste en mooiste Europese eikenwouden, ligt net bui-

ten de regio Le Berry, in het departement Allier, dat op zijn beurt op het grondgebied van de Auvergne ligt. Het systeem achter die geografische opdelingen is mij, Belg, niet altijd even duidelijk. Ergens langs een kronkelweg, in een kaduke R4, zit gids Didier, een al jong op pensioen gestelde militair, ons op te wachten. Het bos kent voor hem weinig geheimen, hij doolt er dagen en nachten in rond, slaapt onder en in bomen, noemt een paar oude eiken bij naam – Emile Guillaumin, Charles Louis Philippe, Stebbing – en maakt foto's van herten, reeën en everzwijnen. Jonas, die vorig jaar in de Ardennen een edelherthinde zag, hoopt op een nieuwe confrontatie, maar die kans is bijzonder klein want Didier wil ons zóveel vertellen dat hij aan één stuk door tettert en alle wild in een straal van één kilometer de stuipen op het lijf jaagt. Vooral de mannetjesherten zijn sowieso erg schuw. Enkel in de paartijd, in september, worden ze, onder invloed van hun stijgende testosteronspiegel, behoorlijk driest. Dan gaan ze, om hun concurrenten en de wijfjes te imponeren, loeiend hard brullen en sluisen er honderden ecotoeristen met bandopnemertjes door het struweel. De edele herten, met af en toe werkelijk majestueuze geweien op hun kop, gaan in die periode stinken als ordinaire bokken en bakenen urinerend hun terrein af. Didier moet dan de wetten van het woud en de grenzen van de territoria respecteren en zélf uitkijken waar hij plast. Agressief naar mensen toe worden de bronstige mannetjes hoogst zelden. Zou het toch gebeuren, dan moet je ongewoon kabaal maken. Een nummer van Eddy Wally brullen?

En wat met de everzwijnen? Slimme beesten, weet Didier. Tijdens het jachtseizoen lijken ze tot de laatste zeug uit het bos te verdwijnen. Dat Luc hier soms zonder kwade bedoelingen komt wandelen, moeten de zwijnen weten. Hij heeft al oog in oog gestaan met een beer – en daarmee bedoel ik een mannetjesvarken. Hij heeft er trauma's noch letsels aan overgehouden.

De wet van de snelst groeiende

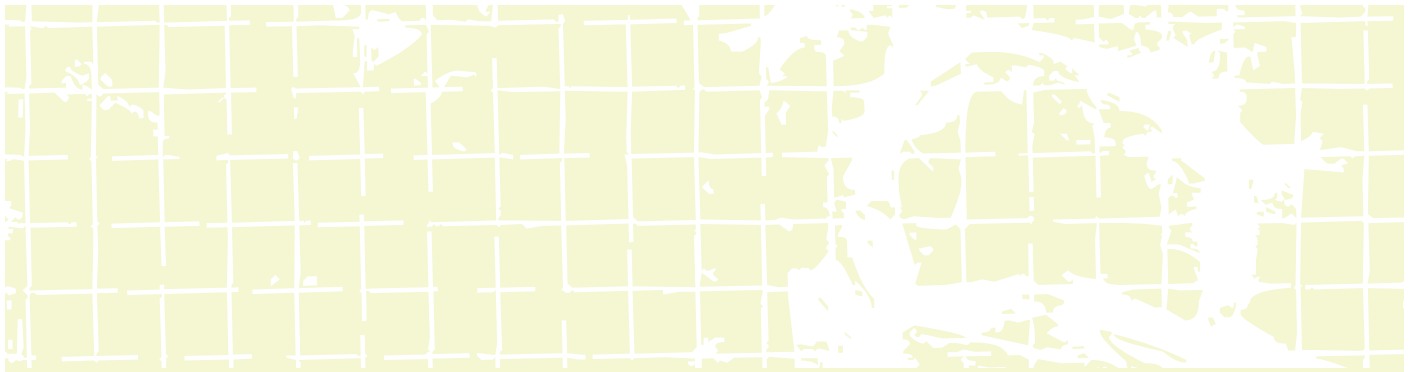
Op de bomen kan je rekenen. Ze lopen nooit weg en vallen zelden uit eigen beweging om. In de buurt van mijn huis staan een paar solitaire eiken. Die zijn al heel jong, heel

laag, takken gaan kweken. In *Le Forêt de Tronçais* gaat het er anders aan toe. De jonge boompjes groeien zo dicht op elkaar dat ze ál hun energie in omhooggroeien moeten steken. Takken maken is tijdverlies. Hier heerst de wet van de snelst groeiende. De eik die ook nog eens kaarsrecht de hoogte ingaat en de intentie toont om dat te blijven doen, wordt door de mens een handje geholpen. Bosbeheerders veroordelen zijn kromme burens tot de houtkachel. Hier en daar vind je zo'n eik die een naam kreeg. Ze zijn allemaal minstens 350 jaar oud en 35 meter hoog. Wanneer zo'n bejaarde, aangetast door boktor, het toch dreigt te begeven, wordt hij snel uit zijn lijden verlost. Acrobaten met een kettingzaag op hun rug klimmen naar boven en halen de takkenrijke top naar beneden. Wat rest, is door kuipers zeer gegeerd. Wijnvaten uit eeuwenoud eikenhout halen in de Bordeauxstreek waanzinnige prijzen.

Wanneer Fien, voor de foto, als een elf poseert op een tronk, bekruipt mij de lust om Didier, met de nodige sérieux, te vragen hoe het hier met de kabouter-, bosgeesten- en heksenpopulatie gesteld is. Het lukt me niet, ernstig blijven. We arriveren bij een schijf eik met een doorsnede van 1,20 meter. De boom waarvan deze ronde tafel afkomstig is, schoot wortel drie jaar vóór een bekende, 17e-eeuwse, Franse filosoof in Stockholm overlijdt en is al een flinke adolescent wanneer Lodewijk XV op zesjarige leeftijd koning van Frankrijk wordt. Precies 50 jaarringen later landt James Cook op de oostkust van Australië. Een jaar voor de invoering van de euro worden boktorren hem fataal. Examenvraag: hoe oud werd deze eik?

Wat de pot schaft

Fauna en flora, sagen, volksmuziek, kerken, kastelen: dit alles kan mij ongemeen boeien, maar een reis is pas écht geslaagd wanneer ik uitgebreid kan kennismaken met wat de *locals* eten en drinken. Dat kan je aan mij zien en voelen – dat laatste is niet iedereen toegestaan! Met een onverdroten verder babbellende Didier belanden we in een restaurant van een soort zoals je ze bij ons niet meer vindt. Er is geen kaart en de kinderen zien hun hoop op een hamburger met friet vervliegen. Een dikke, wiegelwaggelende *patronne* brengt ons wat de pot schaft: een bladerdeegpastei gevuld

met ham en champignons, een schotel varkensgebraad met bospaddestoelen, pasta en een stuk bleu d'Auvergne. Beetje jammer dat de wijn Spaans is. En zerp.

Later, in de gezellige gastenkamer die bij ons schip hoort, drinken we avondlijks vrolijk makende landwijn uit het nabijgelegen Châteaumeillant en naar het einde van ons verblijf toe, een in de supermarkt gekochte fles Reuilly, een sauvignonwijn uit de omgeving die smaakt zoals een lenteweide vol bloemen ruikt. Diane heeft, de kinderen in gedachte, halverwege de week een avondje gourmetten ingelast. Voor mij zijn er schijfjes lokale *saucisse*, waaronder een ingewandenworst. Mijn vrouw eet ervan tot ik vertel wat er zoal in zit. Na die mededeling beperkt ze zich tot brood met gesmolten kaas.

Op een middag, na een wandeling door Saint-Amand-Montrond, komen we terecht in een restaurantje waar een goedlachse man uit Gabon de pollepel zwaait. Al hadden Jonas en Fien deze keer op spaghetti gehoopt, wéér is het eten wat de pot schaft: sardines met een niet thuis te brengen kruid, gehaktballen in pindasaus met rode peper en rijst. De prijzen zijn vooroorlogs. Of Gabonees? Met een dessertje toe kost het menu 8 euro.

De avond voor onze terugreis is er in restaurant Au coeur de Meaulne, in het gelijknamige dorp, een gastronomisch menu op basis van streekproducten voor ons besteld. Na de nodige aperitiefjes en amuse-bouches komt er een terrine van Fourme d'Ambert, een kaas waar ik zéér op gesteld ben. Maar in terrinevorm en vergezeld van mosterd en linzen valt hij als voorgerecht wel bijzonder zwaar. Het uitstekende, gestoofde Charolais-rundvlees met eekhoorntjesbrood moet zoeken en wringen om nog een plaatsje te vinden in mijn nochtans uitgerokken maag. Er volgt nog kaas en dessert. Ik denk dat het huisbereide chocolade-ijs Jonas tot het einde van zijn dagen zal bijblijven.

Geen ongewenste intimiteiten

Ik ben nu even, gedreven door mijn smaakherinneringen, ver op onze belevenissen vooruitgelopen. Net zo onvergetelijk als kaas en wijn is de Abbaye de Noirlac, een van de meest complete en best bewaarde abdijen van Frankrijk. De bouw ervan ving aan in 1150 en enkel de keuken werd door

de tijd gesloopt. De cisterciënzers die er nu nog 's nachts rondspoken, moeten eeuwig honger lijden. De voltooiing van het complex nam anderhalve eeuw in beslag en bijgevolg is de architectuur heterogeen. Ik zie gotische ramen in een romaanse omlijsting. De abdijkerk is helemaal leeg, heiligenbeelden hebben de benen genomen, schilderijen zijn naar musea overgebracht. Vandaag worden in de kerk, voor een publiek van maximum 800 koppen, klassieke concerten gegeven. Eén noot blijft hier 11 seconden naklinken. Resulteert zo'n concert dan niet in een kakofonie, vraag ik mij af?

Slechts één zaal van de abdij, scriptorium en ziekenboeg, werd door een haard verwarmd. In de refter zaten de 60 monniken, om oogcontact en de daaruit mogelijk volgende intimiteiten te vermijden, allemaal met de rug tegen de muur. Vanuit een hoger gelegen nis las een van hen, zolang de maaltijd duurde, voor uit het evangelie. 's Zomers kregen ze twee maaltijden per dag, 's winters één. Wat hongerlijden betreft zijn ze dus wel wat gewend. Tot het jaar 1700 sliepen ze wel met z'n allen in één zaal. Hoe zat het dan met die ongewenste intimiteiten? Elke pater had naast zijn bed een nis in de muur te zijner beschikking. Om verboden geschriften in op te bergen? "Daar lag hun gsm" – voor Jonas zijn mijn grappen te voorspelbaar. Na een dag van noeste arbeid moesten de monniken om middernacht hun bed uit om te bidden. Ik mag er niet aan denken! Ondanks de strenge regels ging de discipline langzamerhand verslappen. In de 18e eeuw bleven er nog zes monniken over. Ze leefden in comfortabele cellen, tot de revolutie hen verjoeg en de staat de gebouwen aankocht en klasseerde als nationaal monument.

Onverschrokken strijders

Het *Fortresse de Montrond* is nog zo'n site die ons zal bijblijven. De eerste steen werd in 1225 gelegd. Werden er toen ook al lintjes geknipt? Onze gids taterd enkel Frans. Fien, pas twaalf en drie jaar jonger dan mijn zoon, heeft het daar moeilijk mee, al haalt ze negens op Frans. Jonas begrijpt iets meer en vult de lacunes in de historische exposé op met zijn fantasie. Bijna moeiteloos kruipt hij in de huid van een soldenier die in 1356 de Engelsen op de

vesting ziet afkomen. Zijn inlevingsvermogen is groot, 't zij in de Westhoek, 't zij hier. "Ik probeer me voor te stellen hoe het toen was", heb ik hem al vaak horen zeggen. Maar dat is nu net hier niet zo eenvoudig. Rond 1600 was het fort zo uitgedeind en gegroeid dat men het onneembaar achtte. Overmoed! In 1652, tijdens *la Fronde*, een burgeroorlog waarin edelen en parlementariërs in opstand kwamen tegen het koninklijk gezag, liep het bolwerk zoveel deuken op dat het in de steek werd gelaten en langzaam verviel. De resten van het fort verwerden tot bultige hopen puin en zelfs de dorpelingen die er kwamen wandelen, spelen en er hun eerste afspraken maakten, hadden er na eeuwen geen idee meer van hoe indrukwekkend groot de vesting eens geweest was. De wallen, op verschillende niveaus, verbonden met tunnels en schachten, hadden een totale lengte van vijf kilometer. Hoe hoog het *Fortresse de Montrond* was, valt niet meer te achterhalen. Men schat dat het zo'n 40 meter boven Saint-Amand uittorende.

De laagste stukken bastion zijn al een hele poos en voor goed onder nieuwbouw verdwenen. De wachters en de kruisboogschutters zijn dood, het kokend pek is gestold en de vergeetputten gedicht, dus kwamen, tot niet zó lang geleden, lui die in de omgeving aan een nieuw huis begonnen, hier ongestraft een groot deel van hun bouwstenen jatten. Nu proberen honderden vrijwilligers, zand schepend en metselend, sjouwend en timmerend, te redden wat er nog te redden valt. Het bolwerk weer optrekken is uiteraard niet de bedoeling, men wil het complex in zijn huidige staat conserveren. Het reeds verrichtte werk prikkelt onze fantasie, geeft ze een zetje: hoe graag zouden Jonas en ik, brullend en geharnast door de onderaardse gangen hollen om Fien en haar moeder te bevrijden uit de handen van binnengedrongen janhagel.

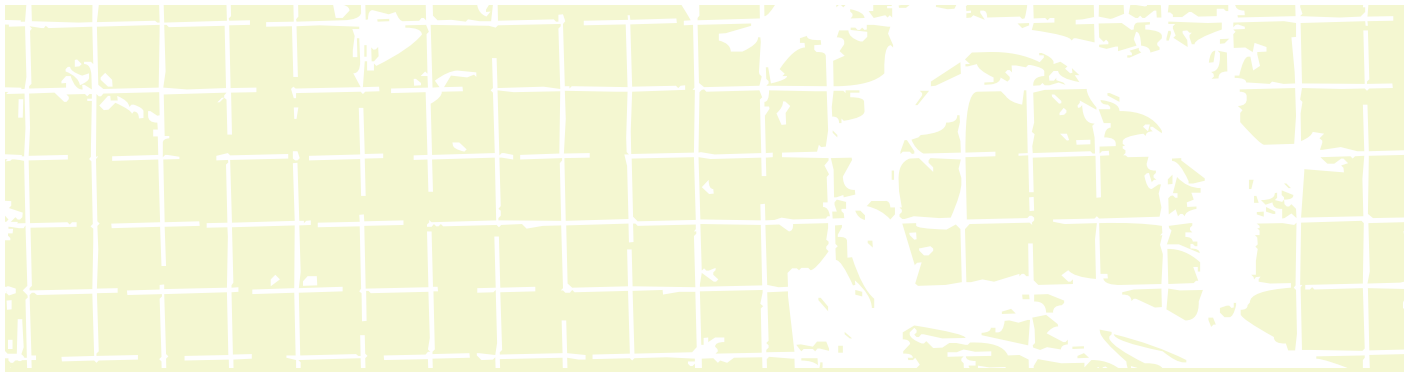
Als een filmster

In het dodderende dorpje Hérisson, dat zowaar een toeristische dienst rijk is, haalt Diane de sleutel op van *l'Eglise de Châteloy*, romaans, 12e eeuw, ooit deel uitmakend van een benedictijnenabdij. Volgens mij is de gesmede sleutel groot en zwaar genoeg om de hemelpoort te openen óf Sint-Petrus bewusteloos te slaan. Ik overweeg hem later te ontvreemden om mij na mijn dood, mogelijksterwijs onverdiend en dus stiekem, toegang tot het hiernamaals te

verschaffen. Binnen wacht ons, tot genoeg van Jonas en Fien, geen spraakwatervallende gids, maar een zwijgzame Christus met bloedend hart en ontplaaisterde vingers. Zijn op het plafond geschilderde vader oogt ietwat bleekjes – je zou voor minder, uit de vloer en de dikke muren rijst kilte en vocht. Maar het is de Heilige Principin die hier de show steelt. Hij staat als de protagonist uit een of andere bloederige film, met zijn hoofd in zijn handen op zijn sokkel en kijkt ons aan vanop heuphoogte. 's Winters treedt hij, bijgestaan door een schaars geklede juffrouw met een kettingzaag, op in een horrorcircus en verdient daarbij een aardige euro, die besteed wordt aan de verdere restauratie van *l'Eglise de Châteloy*. De kinderen geloven mij niet. Ze zijn moe en hebben honger. Ze willen eten, op z'n Vlaams. Daar zorgen Luc en Diane voor, eens we weer in Coust zijn. Na een boterham met kaas en vele met choco spelen we poker tot een stuk in de nacht. Ik drink bekertjes witte wijn, word overmoedig, verlies 100.000 euro en een kasteel in de wolken.

Terrasje op het kerkhof

Op een straathoek, in het centrum van Saint-Amand-Montrond, staat een bronzen Jacques Brel te zingen. *Ne me quitte pas!* Nee, we blijven nog, maar niet meer zo héél lang. Thuis roepen mijn toetsenbord en het werk, de poes en mijn schildpad, mijn drinkebroers en de wet op de schoolplicht. Maar nu, laat ons nog even. De zon schalt over straten en pleinen en wil de tot kandelaars gesnoeide platanen ontsteken. We lopen langs huizen uit vele verschillende eeuwen – de bewoners zouden schrikken van elkaars verhalen, eetgewoonten, seksuele voorkeuren en oorlogen! Sint-jakobsschelpen boven deuren vertellen waar de pelgrims naar Santiago de Compostella welkom waren. Ik verbaas mij over een in een gevel verwerkte schoorsteengarnituur. Lang geleden gejat uit het *Fortresse de Montrond*, weet Luc. Voor een kerk staan twee politieauto's slordig geparkeerd. Werd de pastoor op heterdaad betrapt met een koorknaap of moet de clerus hier helpen de orde te handhaven? Nee, Gods huurcontract liep af in 1799 en toen kreeg het gebouw een burgerlijke bestemming. Nu is het gemeentehuis en politiecmissariaat. Op de Place du Marché staat al één terras en daar moet en zal ik iets drinken. Koffie met calvados. Onder mij liggen honderden naamloze, lang vergeten

doden, want ooit was dit het kerkhof. Als het hier heel stil is en ik neem genoeg calvados tot mij, dan moeten ze te horen zijn, murmelend, of met uitgegroeide nagels hun junkende schedel krabbend.

Het gemeentelijk museum heeft grootwarenhuisallures en daar hou ik van. Je vindt er de meest uiteenlopende dingen. Voor elk wat wils. Ook voor de kinderen. Alles wat historisch of artistiek enig belang heeft en waar de conservator zijn hand op kon leggen, hangt en ligt hier te kijk. Verzamelwoede is mij niet vreemd. Had ik in de 17e eeuw geleefd, ik was vast de trotse bezitter van een rariteitenkabinet geweest. Verzamelen is in oorsprong een oerinstinct, maar de goede, hedendaagse verzamelaar weet die drift om te buigen tot een bezigheid, een handeling die mogelijk, althans deels, orde kan scheppen in de ons omringende chaos. De man die hier alles bijeenbracht, heeft smaak en beschikt over kennis. Hij leidt de bezoekers door de tijd, maar geeft hen ook de kans te hink-stap-springen. Als iets je niet weet te boeien, volstaan een paar passen naar links of naar rechts en je bent al elders. Het neolithicum en de middeleeuwen liggen hier enkele meters en luttele seconden van elkaar. Wie over één onderwerp of periode veel, zoniet alles wil weten, moet elders wezen.

Uit heimwee naar de homo universalis blijf ik mij volzui- gen met beelden en kennis, al weet ik: er blijft nog bitter weinig hangen in het vergiet van mijn geheugen. Wat zal mij bijblijven van de vuistbijbelen en het blikken speelgoed, de mammoettanden en de buste van Henri II, de Romeinse grafsteen en het doek van Hugo Van Der Goes, de stoom- machine en de gepolychromeerde piëta's, het werk van Leon Detroy en de kapitelen van lang verdwenen zuilen? Die avond al loop ik verloren tussen de opgeslagen indruk- ken. En, ik verlies opnieuw 100.000 euro.

Op de koffie bij de barones

Laatste dag, laatste monument: Château d'Ainay-Le-Vieil, een kasteel waarvan ik dacht dat het alleen in jongetjes- dromen, sprookjes en stripverhalen voorkwam. Een slot- gracht, een zware ijzeren grille om de toegangspoort af te sluiten, ronde torens vol schietgaten, kantelen, een rozen- tuin waar prinsessen en minstrelen verwijlen. De Rode Ridder geeft niet thuis, maar we worden, tot onze verba- zing, door barones d'Aligny, wier familie al 500 jaar dit do-

mein in haar bezit heeft, op de koffie gevraagd. Ze heeft, waarschijnlijk via de dienst voor toerisme, vernomen dat er een Vlaams auteur over haar wallen loopt en die wil ze wel eens zien.

We worden binnengeleid in een door haar voorvaderen ingerichte kamer. De haard flakkert, een klein televisie- toestel in een hoek vormt het enige anachronisme. De baro- nes laat even op zich wachten. Is de butler bezopen in slaap- gevallen? Nee, ze serveert zelf de koffie met frambozen- koekjes en draagt hoepelrok noch diadeem maar een broek. Wat ik dan zoal schrijf en of er al iets van mijn werk naar het Frans vertaald is? Helaas! De kinderen, lichtjes onder de indruk, zitten tegenover mij, meters ver weg, want de tafel heeft de afmetingen van een badmintonveldje. Echt klagen ligt beneden haar waardigheid, maar dat het kas- teel onderhouden emmers vol geld kost, moet ze wel even kwijt. Deze hoek van Frankrijk lokt nog iets te weinig toe- risten, en die moeten de emmers vullen. Of Luc en Diane het kunnen rooien met hun *chambre d'hôtes*? En of wij geno- ten hebben en nog terugkomen? Ze monstert Jonas en Fien. "Trop grand", besluit ze. Anders hadden ze een gala-uni- formpje mogen passen dat haar bedovergrootvader droeg als kind.

De volgende ochtend, na veel koffie, een half stokbrood en een warm afscheid gaat het richting Elversele. Wanneer we in Saint-Amand-Montrond Jacques Brel passeren, stop ik mijn vingers in mijn oren.

Praktisch

La Colline de Dialuc, chambre d'hôtes, La Côte, 18210 Coust, tel. 00.33/2/48.63.55.12, lacollinedialuc@hotmail.com, www.lacollinedialuc.com

Office du Tourisme de Saint-Amand-Montrond, Place de la République, 18200 Saint-Amand-Montrond, tel. 00.33/2/48.96.16.86, contact@st-amand-tourisme.com, www.st-amand-tourisme.com

Maison Départementale du Tourisme Berry-Le Cher, rue de Séraucourt, 18000 Bourges, tel. 00.33/2/48.48.00.10, tourisme.berry@cdt18.tv, www.berrylecher.com

Maison de la France, Gulden Vlieslaan 21, 1050 Brussel, tel. 0902/88.025 (€ 0,15/12 sec., BTW incl.), info.be@franceguide.com, www.franceguide.com

Rondom Amsterdam liggen verrassend trendy stadjes waar de Bekende Nederlander thuis is. We laten ons verrassen in Naarden en Alkmaar, maar ook in fluisterboten en op de ligfiets in het waterrijke veld- en duinlandschap.

Het duurste stukje Nederland

TEKST MARLIES VAN BOUWEL
FOTO'S DANIËL GEERAERTS

“Wie vrede wil, moet paraat staan voor de oorlog”, zegt oud-para Robert Boon, nu vrijwilliger bij Vestingstad Naarden. Naarden werd rond 1350 als oostelijke voorpost voor Amsterdam gebouwd, op de droogste toegangsweg. Het is het enige vestingstadje van West-Europa dat zo intact is gebleven. De huidige vesting dateert van 1680. Naarden werd in 1572 al ingenomen door de Spanjaarden, honderd jaar later kwamen de Fransen, een jaar later de Hollanders, een eeuw later de Pruisen en acht jaar later weer de Fransen. Napoleon vond dat vier van de zes poorten gesloten moesten worden. De zes bastions bleven. Alleen al in de kleinste lagen 200 kanonnières. Sinds 1870 en de uitvinding van de brisantgranaat had een dergelijke vesting eigenlijk geen nut meer. Toch dachten de Nederlanders tot in de Tweede Wereldoorlog dat de vijand langs de Zuiderzee-IJsselmeer het land zou binnenvallen.

Bekende Nederlanders aankleden

21 jaar geleden vertrok de laatste soldaat uit Naarden. Rond het vroegere exercitieplein liggen nu stadsvilla's, de VVV zit in een voor-malige soldatenkantine, en twee bastions en het arsenaal zijn toonzalen van Jan des Bouvrie, die de huizen van bekende Nederlanders aankleedt. We zijn dan ook in Het Gooi, op een steenworp van Amsterdam maar volledig in het groen. Dit is het duurste stukje Nederland.

We gaan het mooi gewitte Arsenaal binnen. Ik duizel een beetje van de prijskaartjes, maar moet toegeven: dit is knap. Ontwerpstudio Jan des Bouvrie richt niet alleen huizen in, maar ontwerpt ze ook, net als kantoren, restaurants en winkels. De studio maakt meubelen op maat, serviezen en telefoons, keukens

en boten. Naast de eigen ontwerpen vind je in het Arsenaal collecties van toonaangevende binnen- en buitenlandse ontwerpers.

Buiten bewonder ik het reuzengroot bronzen damesbeen van Judith Wiersema, voor het restaurant van Paul Fagel. Als lunch nemen we er steak tartaar en tong in kreeftensaus met aardappelmousseline, spinazie en oesterzwammen. Bijzonder lekker. Ook de brasserie in het Arsenaal wordt door Fagel uitgebaat. “Iets grover. Mensen moeten ook gewoon stevig kunnen eten”, aldus Paul zelf. “En we hebben heerlijk gebak”, probeert hij me in verleiding te brengen. Op onze wandeling door het stadje zie ik nog meer verlokkingen in etalages, op menukaarten en door het raam van knusse cafeetjes. Ik begrijp waarom BN'ers hier graag komen.

Neeltje Pater

Toen de Verenigde Oost-Indische Compagnie Nederland en de wereld nog bestierde, hadden de rijkste Amsterdamse kooplui hun buitenhuis in Broek in Waterland en soms bleven ze daar, net ten noorden van Amsterdam, het hele jaar door wonen. Dat deed ook Neeltje Pater, destijds de grootste aandeelhoudster van de VOC. Twee familieleden van het zevende knoospunt hebben een mooie erfenis gekregen, maar waar de rest is gebleven, is een mysterie à la Loch Ness. “Naar het schijnt zou alles hier in het havenrak liggen”, glimlacht schipper Ton Deun. “Of liggen de effecten nog in een Engelse kluis?” Ton neemt ons mee voor een tochtje met een elektrische motorboot. Opat de huizen niet zouden wegzakken in het veen, zijn het lichte houten constructies, geschilderd in de typisch grijsblauwe kleur. “Het staat pas sinds kort vast dat de dorps schilder gewoon de restjes bijeenkieperde”, lacht Ton weer. Nu zijn de houten huizen heel geliefd

→ In de winkelwandelstraat Fnidsen vind je bijzondere speciaalzaken

→ In het Arsenaal van Naarden laten bekende Nederlanders zich door Jan des Bouvrie een nieuw interieur aanmeten. Tegelijk kunnen ze bij Paul Fagel terecht voor het betere broodje of salade.

→ Ooit was het huidige kaasmuseum en VVV een kerk. Later werd hier alle Alkmaarse kaas gewogen en verhandeld.